

דמהניא **בה אבידה** – מועלת צה להציאה למיתה. משום דלא חזיא למילתה – אפילו קודם אצדיה. ד"צת שנתה" כמינ (צמדצנ טו), וזו עברה שנתה, ופסול הגוף הוא. דאי לאו מומא חזיא – אימא: פסול מסרון צעלמא, וסואילי ומנאלת קודם כפרת השניה – תרעה, ולא מיהני ליה אצדיה למוט. דלא חזיא להקרבה – צזוס קרנן. עברה שנתה חזיא להקרבה – צצאר קרצנות. וכל הנך דנעין תרמי לריעותא – היינו כי נמאלת קודם כפרת שניה. אצל נמאלת לאחר כפרה – אפילו אין סס ריעותא דאינד – מתה. ומי אמר רבא הכי – דהיכא דנפסלה קודם לאינד מהני לה אינד למוט? והאמר רבא אבודת לילה לאו שמה אבודה – אס אצדה גלילה וספריש אחרת תחמיה – לאו שמה אצדה. ולריז דאמר אפילו נמאלת קודם כפרה מתה – האי אינה מתה. דהואיל וצגילה לא מזי לאקרובה, והיא נמאלת ציוס המחרת – לאו שמה אצדה ורועה אס נתכפר צצצרתה. והכי נמי הואיל ועברה שנתה לא חזיא לאקרובי – לא מיהני ציה אצדה. ולא לרמי – שאין דמיה ראוין ליקרצ צעעת אצדתה, דאין קרנן צגילה. לרמי חזיא – קודם שאצדה. תנן – צכסכת יומא (סבא, צ) גבי שעירי יוס הכפורים: מת אומו של עזאל – מיצא שני מן השוק, ומגריל, ומשלח האחד, והשני ירעה עד שיסתאב. הא דיחיד – כי האי גוונא מתה. ואמר רבי יוחנן – צכסכת יומא (סד,ה): צעלי מיין נדחין, ונדחה שני צצוג ראשון כשמת צציר, לעולם. וכשהוא מתכפר – מתכפר צצני צצוג שני. וקמא הו דחוי כשמת צציר, כאלו עברה שנתו. וקמי דטעמא דאינה מתה משום דחטאת צצור היא, הא דיחיד – מת, ואף על גב דליכא שום אצדה, מת משום דיחוי דקמא, מאחר שנתכפר, צצחה. אלמא תרמי לריעותא לא צעינן,

וקשיא לרבא. אמר לך – רבא: ודאי איכא דיחוי, ונתכפר צצחר – מתה בלא שום אצדה. ולריש לקיש ודאי תיקשי. וכדמרינא לעיל עברה שנתה ואצדה – לריש לקיש מרינא, ולדידי לא צצירא לי. ואי משום אצדה ומנאלת צעלת מוס קשיא לך: אמאי נקט צעלת מוס תמות משום אצדה לחודה, הואיל וצצור נתכפר צצחרת – לא קשיא, דחויין לחוד ואצודין לחוד. ואף על גב דאצדה, צעינן ריעותא אחרמי. כך שמעתי, לא יומר.

תוספות

אי תניא גבי עיברה שנתה התם הוא דלא אהני (לה אבודה) משום דחזיא להקרבה – והיינו כשיטת רבינו יצחק, דריבוי ריעותות מביאין אותה לידי רעה. **ומי** אמר רבא הכי – דהיכא דנפסלה קודם האינד, דמהניא ליה אינד למוט, והאמר רבא: אבודת לילה – לא שמה אבודה. ואם תאמר: ליפרוד ממתינותין דקתני "אבדה ונמצאת בעלת מום – מתה", אף על גב דאיכא ריעותא אחרמי עס האבודה! ויש לומר: בדשלמא ממתניתין לא מצי למיפרד – דשאני מתניתין, דאבדה קודם שיבא לה הריעותא אחריתי. ומשום הכי לא דמי לאבודת לילה, דריעותא דלילה בא עליה קודם האינד. אבל לרבא פריך שפיר: שהרי ריעותא דעברה שנתה בא עליה קודם האינד, ומשום הכי פריך מאבודת לילה. ומשני: לא דמי, אבודת לילה לא חזיא לא לגופה ולא לדמי! כאן משמע כשיטת רבינו יצחק, דריבוי ריעותות מביאין אותה לרעה ולא למיתה.

אמר לך רבא – פירש רש"י: ודאי היכא דאיכא דיחוי ונתכפר באחרת – מתה בלא שום אבודה. ולרבי שמעון בן לקיש ודאי תקשה, דכי תריצנא לעיל עברה שנתה ואבדה – לרבי שמעון בן לקיש תריצנא, ולי לא סבירא לי. ואי משום אבדה ונמצאת בעלת מום קשיא לך, אמאי נקט בעלת מום? תמות משום אבודה לחודה, הואיל ושוב נתכפר באחרת! לא קשיא, דחויין לחוד ואבודין לחוד. ואף על גב דאבדה בעינן ריעותא אחריתי. עד כאן לשונו. ולא נראה, דתשאר מילתא דרבי שמעון בן לקיש בקושיא, דהא מייתי לה בכמה מקומות בהתלמוד. ועוד קשה: דממה שהקשה לא תירץ! לכך נראה לרבינו יצחק לפרש: כי היכי דאיצטריך לשנויי אמתניתין דבעי תרתי, אבודה ובעלת מום, ולפיכך אתה צריך לחלק ולומר דחויין לחוד ואבודין לחוד – הכי נמי נתרץ לרבי שמעון בן לקיש, דחויין לחוד ועברה שנתה לחוד. דחויין – לא חזו לשום הקרבה, ועברה שנתה – חזיה להקרבה דשאר קרבנות.

ופסול משום כך לעולם), ולכן אף במקרה זה: השעיר שבזוג הראשון, כיון שלא חזיא ליה בן זוג בשעתו, נפסל לעולם מלהיקרב, ומעתה כשהוא **מתכפר** – בשעיר השני **שבזוג** השני הוא **מתכפר**. ומעתה הריהי שאלה על שיטת רבא, שכן **איך**, **קמא** (השעיר האחר. הראשון) הוה ליה (הריהו נחשב) **כי** (כמו) חטאת **שעֵיברה שנתה**, שבשניהם אין פסול הקרבתם נובע ממום שנפל בהם, אלא מגורם חיצוני כלשהו, ו**טעמא** (והטעם) שאין השעיר שבזוג הראשון הולך למיתה אלא דינו לרעה, הריהו רק משום שהיא חטאת של **ציבור**, ונסיק מכאן: הא (הרי) אם היתה זו חטאת של **יחיד** – מתה, ומכאן שאף חטאת שעברה שנתה אבדה! ומשיבים: **אמר** (יכול לומר. להשיב) לך רבא כי הוא עצמו סבור שאם נדחה הקרבן (וכגון חטאת שעברה שנתה), והתכפרו הבעלים באחרת – דינו למיתה, ושלא כשיטת ריש לקיש, וכל שאמר שמשנתנו עוסקת בעברה שנתה ואברה, לא היה זה אלא לשיטת ריש לקיש, וממשנה זו שברין שני השעירים קשה לשיטת ריש לקיש. ואולם באשר לשאלה בדין החטאת שאברה ונתכפרו הבעלים באחרת ונמצאה לאחר מכן כשהיא בעלת מום שדינה למיתה, מדוע צצרכים אנו שיהיה בה מום כדי לקיים בה דין מיתה, והלא בכך שאברה – נדחתה, ודי בכך לקיים בה דין מיתה? – על כך יש להשיב: אינה דומה דינם של הדחויים (כגון השעיר לה' מהזוג הראשון) לאבודה (כגון חטאת זו), ודחויין לחוד, ואבודין לחוד, שבדחויים כשלעצמם – דינם למיתה, ואילו באבודים – אין ברוב זה כשלעצמו כדי להוציאם למיתה, אלא אם כן יש בהם מום. **מאי טעמא** (מה טעם) ההבדל ביניהם? **אבודין** – דעתיה עליהון **דילמא משתכחין** (דעתו עליהם כל הזמן שמוא יימצאן). ויהיו ראויים להקרבה, ואילו **דחויין** – לא **הדרי מתחזיין** (אינם צוזרים להיות נראים) להקרבה.

קייובים

אבידה דלילה לא שמה אבידה ומכאן נובע כלל כי אותה אבודה שנאמרו בה ההלכות שבמשנה היא רק כשאברה בזמן שהיה הקרבן ראוי להיקרב, אבל אם אברה כשאינה ראויה להקרבה – אינה נחשבת כאבודה. ומכאן אפשר להרחיב ולומר כי חטאתו של זב או מצורע שאבדו קודם שנטהרו אלה לגמרי, לא ייחשבו לאבודות, מפני טעם זה, שהרי עדיין לא הגיע זמן הקרבן (חזו"א).

ואמר ר' יוחנן בעלי חיים נדחין לפנינו לא הובאה אלא דעתו זו של ר' יוחנן. אכן בסוגייה במסכת יומא (דף סד) מובאר שנחלקו אמוראים בדין השעירים, על בסיס השאלה העקרונית באשר לדחיה בבעלי חיים. שבגינד לרברי ר' יוחנן סבור רב שהשעיר לה' שבזוג הראשון הוא הקרב, ואילו זה שבזוג השני דינו לרעה. ואף שהראשון היה דחוי, מכל מקום לדעתו בעלי חיים אינם נדחים, ובאותה סוגיה אף הובאו נימוקי שיטות אלה.

או אבדה ונמצאת בעלת מום. שבשתי החטאות הללו (ואף בעברה שנתה) מדובר באופן שאברה החטאת, ולאחר מכן נמצאה (במקרה של עברה שנתה – אף כשנמצאה בלא מום, או שאברה ונמצאה בעלת מום), והרי איפוא ישנן שתי מגרעות ("ריעותות") בכל אחת מאלו (עברה שנתה ואברה, או כשאברה והריהי בעלת מום). ומשום כך דינן של אלו, שאם היה זה לאחר שכיפרו הבעלים באחרת – זו וזו מתה, ואם קודם שכיפרו הבעלים באחרת – זו וזו אינה קרבה, שהרי פסולות הן להקרבה, אלא תרעה עד שתסתאב, ותימכר. ואילו ריש לקיש שאמר בחטאת שעברה שנתה שדינה לרעה, ואפילו התכפרו הבעלים באחרת – דווקא בזו שיש בה מגרעת אחת בלבד אמר, שעברה שנתה, אך לא שגם אברה. וצריך איפוא למיתני (לשנות) במשנתנו את האמור בה "אם אבדה" הן גבי (אצ"ל) בעלת מום והן גבי (אצ"ל) עברה שנתה, ובאופן זה: "עברה שנתה ואברה, ושאברה ונמצאת בעלת מום", וצריך שייאמר הדין בשתייהן, משום דאי תנא גבי (שאם היה שונה רק אצ"ל) **שעיברה** (שעברה) **שנתה** – הוה אמינא (הייתי אומר) כי דווקא **התם** (שם) הוא דמהניא (שמועילה) לה אבדה לענין זה שיהא דינה למיתה (אם התכפרו הבעלים באחרת) – משום דלא חזיא למילתה (שאינה ראויה להקרבה, להקרבתה כחטאת), שהרי עברה שנתה. אבל בעלת מום, דהוה לא מומא – חזיא (שאלמלא חמום – היתה ראויה) להקרבה לחטאת, **אימא** (אמר) כי לא תהני ליה (יועיל לו) זה שהיא אבדה לענין שתלך למיתה. ומן הצד האחר, אי תני גבי (אם היה שונה שאברה, רק אצ"ל) בעלת מום, הייתי אומר: דווקא **התם** (שם) הוא דמהניא (שמועילה) לה אבדה לענין זה שתמות

(אם התכפרו הבעלים באחרת) – משום דלא חזיא (שאינה ראויה) לכל להקרבה שהיא, שהרי בעלת מום היא. אבל עיברה שנתה, דחוי (שראויה) היא להקרבה בקרבנות אחרים – אימא (אמר) שלא תהני (תועיל) לה אבדה לענין זה שתמות, לכן **צריכא** (צריך) שתיאמרנה שתייהן. ושואלים על הסברו זה של רבא במשנתנו, שחטאת שעברה שנתה ואברה – דינה למיתה, ומי (והאם) אכן אמר **רבא הכי** (כך) שכאשר עברה שנתה ואברה לאחר מכן שאינה קרבה אלא מתה? והאמר (נהרי אמן) **רבא**: אבידה של קרבן, וכגון חטאת, בלילה שאין הוא זמן הקרבה – לא שמה (אינה נחשבת) אבידה, ומשום כך, אם הפריש אחרת תחתיה, ונמצאה האבידה לפני הבוקר, אין היא מתה אלא רועה. וכך הדין אפילו לשיטת האומר (רבי) שאפילו נמצאה לפני הכפרה באחרת הריהי גם כך מתה. הרי לשיטת רבא, הקרבן האבוד בזמן שאינו ראוי להקרבה אינו נחשב כאבידה, ואם כן אף החטאת שעברה שנתה ואברה, כיון שאינה ראויה להקרבה אינה נחשבת כאבידה, ומדוע יהיה דינה למיתה? ומשיבים: לא דמי (אינו דומה) דין האבוד בלילה לדין האבודה לאחר שעברה שנתה. שכן אבידה דליליא (של לילה) – בשעת אבידתה היא לא חזיא (אינה ראויה) לא לגופה (שיקריבה) ולא לרמי (דמיין) שיפדה ויקריבו את הקרבן הנקנה בדמיה בלילה. אבל הא [זו] שאברה לאחר שעברה שנתה – נהי (אננס) לגופה היא לא חזיא (אינה ראויה). אבל לרמי (דמיין) שימכרה, ובכסף שיתקבל יקריבו חטאת, הריהי חזיא (ראויה). ומקשים עוד על דברי רבא, תנן (שנינו במשנה) בדינם של שני שעירי יום הכיפורים (השעיר לה' והשעיר לעזאזל), שאם לאחר שהוגרלו השעירים ונקבע מי מהם לה' ומי לעזאזל, מת השעיר לעזאזל – מבאיאם זוג אחר של שני שעירים, ומגרילים עליהם איזה מהם לה' ואיזה לעזאזל. והשעיר המיועד לעזאזל, נשלח לשם, ואילו מבין שני השעירים לה' (מהזוג הראשון ומהזוג השני) – אחד מהם יוקרב לעבודת היום במקדש, והשני ירעה עד שיסתאב (יפול בו מום), וימכר, ויפלו דמיו לקרבן נדבה. ומסבירה המשנה את טעמו של דין זה שאין השעיר השני מובל למיתה (כחטאות המתות): לפי שהוא מחטאות הציבור, ואין חטאת הציבור מתה. ונדייק: הא (הרי) מכאן נלמד, שבמקרה דומה, אם היתה זו חטאת של יחיד – הריהי מתה. וכיון שלא נאמר במפורש במשנה מי מה שני השעירים לה' הוא זה שהולך לרעה, האם זה שנתור מההגרלה הראשונה, או זה הנתור מההגרלה השניה, אמר ר' יוחנן: הנתור מההגרלה השניה הוא שקרב, שכן כלל הוא שבעלי חיים נדחין (כלומר, בעל חיים שהוקדש למטרה מסויימת, ולא היה ראוי בשעתו לקרבן, הריהו נחשב כדחוי

השנו ירעה וכו') מת אחד משני שעירי יום הכיפורים, אם עדיין לא הפיל גורל איזה מהם לה' ואיזה לעזאזל – יקח זוג לשני, ויפיל גורל. ואם לאחר שכבר הפיל גורל מת השעיר – יביא שנים אחרים, ויגריל עליהן בתחילה. ורואה מי מהשנים הראשונים מת, אם הוא של ה' – אומר: "זה שעלה עליו הגורל לה' יתקיים תחתיו". ואם היה המת של עזאזל, אומר: "זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו". והשני מן השנים שהגריל עליהן בסוף ירעה עד שיפול בו מום, וימכר, ויפלו דמיו לנדבה, לפי שאין חטאת הציבור מתה. כמשנה במסכת יומא. (רמב"ם שם הלכות עבודת יום הכיפורים פ"ה ט"ו).

אורה ההלכה

השנו ירעה וכו' מת אחד משני שעירי יום הכיפורים, אם עדיין לא הפיל גורל איזה מהם לה' ואיזה לעזאזל – יקח זוג לשני, ויפיל גורל. ואם לאחר שכבר הפיל גורל מת השעיר – יביא שנים אחרים, ויגריל עליהן בתחילה. ורואה מי מהשנים הראשונים מת, אם הוא של ה' – אומר: "זה שעלה עליו הגורל לה' יתקיים תחתיו". ואם היה המת של עזאזל, אומר: "זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו". והשני מן השנים שהגריל עליהן בסוף ירעה עד שיפול בו מום, וימכר, ויפלו דמיו לנדבה, לפי שאין חטאת הציבור מתה. כמשנה במסכת יומא. (רמב"ם שם הלכות עבודת יום הכיפורים פ"ה ט"ו).

מסורת הש"ס

ג. פסחים צז,א

ד. יומא סב,א. שבעות יב,א.

תמורה כג,א.

ה. ירושלמי שקלים פ"א ה"ג.

ו. יומא סד,ב. זבחים יב,א.

לק"ש תורה שד.

גרסות

קודם שכיפרו בבתי"מ: **ואם קודם שכיפרו**.

אבידה בלילה לא שמה אבידה ברש"י: **אבודת לילה** לאו שמה אבודה.

מתחזין יש בבתי"י: **מיחזין**.

לשוך

זוג

אף שפועל זה ומלים אחדות שנגזרו ממנו הם עתיקים למדי בשפה העברית (ואף בשפות שמיות אחרות) יש סבורים כי עיקר מקור המלה הוא ביוונית ξύχος (זוגון) שמשמעותה העיקרית צמד בקר, והתרחבה לכל צירוף של שני דברים יחד.

מסורת הש"ס
ב . יומא נז,ג. זבחים לד,ב. קיב,א. מנחות פ"א. משנה תמורה כ"ב. מעילה ז,א. תוספתא תמורה פ"ב יב–יג.
ג . פסחים צז,א. מנחות פ"א. תוספתא תמורה שם. עיין זבחים קי"ג,א.
ד . ירושלמי פסחים פ"ט ה"ו (בשם רב).
ה . זבחים קיב,א.

גרות
אבל הכא הא ליכא בכת"מ ועד וכן בש"מ: אבל הכא הא אבד ויש בכת"י: אבל הכא הא איבד .
המפריש חטאת ואבדה במשניות: המפריש חטאתו ואבדה .
הפריש אחרת במשניות: הקריב אחרת ובדפ"א והקריב והפריש אחרת .
אחר כך נמצאת הראשונה תמות בכת"י: ואחר כך נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות הראשונה תמות .
מעות לחטאתו במשניות: מעות לחטאת .

הפריש חטאת תחתיהם בכת"י: הפריש אחרות תחתיהן במשניות: הקריב חטאת תחתיהן .

נמצאו המעות בדפ"א: נמצאו מעות .

יולכים לים המלח במשניות ובש"מ: ילכו לים המלח .
--

מעות לחטאת במשניות: מעות לחטאתו .

הפריש מעות אחרות במשניות: הפריש מעות אחרים .
--

ליקח חטאת מהן במשניות: ליקח בהן חטאת .
--

עד שנמצאת הראשונות במשניות: עד שנמצאו המעות הראשונות .
--

המפריש חטאת ואבדה במשניות: המפריש חטאתו ואבדה .

ליקח מהן בכת"י ובמשניות: ליקח בהן .

והרי שתיהן בעלת מום בכת"י שבמשניות: והרי שתיהן בעלות מום ובדפ"א חסר קטע זה.

המפריש חטאת במשניות: המפריש חטאתו .

היו שתיהן תמימות במשניות ובש"מ: והרי שתיהן תמימות ובדפ"א: היו שתיהן תמימות .

אלא שנמצאת בדפ"א: אלא לאחר שנמצאת .

ואין המעות בדפ"א: אין המעות .

הולכים במשניות: הולכות .
--

המפריש חטאת במשניות: המפריש חטאתו .

מוכרה ויביא יש בכת"י ובדפ"א: מכרה יבא .

עד שלא נשחטה תמות במשניות ובש"מ: עד שלא נשחטה הראשונה תמות .
--

הפריש אחרים תחתיהם בכת"י: הפריש מעות אחרות תחתיהן .

יביא מאלו בכת"י ובש"מ נוסף קודם לכן: ולא הספיק ליקח בהן חטאת עד שנמצאו מעות הראשונות .
--

הא הביא מאחד מהן בכת"י: הא הביא חטאת מאחד מהן .

השני יולכו לים המלח בכת"י: השני יולך הגאה לים המלח .
--

יביא מאלו ומאלו בכת"י: יביא מאלו ומאלו חטאת .

החיים
ים המלח
מדברי הרמב"ם נראה כי לא דווקא ים המלח, אלא כל ים מלוח בכלל. ואולם לעצם דרך איבודם של אסורי הטאח יש כמה תירויות בים המלח עצמו, משום שאין אנשים מצויים שם שיבואו להוציא את המטבעות, שהרי אין שותים ממימיו ואין צדים בו דגים. ואף המלחים ושאר חומרים חריפים שבו מעכלים אפילו חפצי מתכת.

אליבא דמאן דאמר — נמסכת יומא נפרק "הולילו לו" נכוס אחד עושה את מצוה דיתוי. דחטאת שקיבל דמה נארצע כוסות, ונתן מן האחת ארצע מתנות כדון חטאת — עשאן לאלו דחויין, ושיריו נשפכין ליסוד, והן נשפכין לאמה, (דהא אימכשר נארצע מתנות. אכל הכא דאנז האחד) — לא מינעי לך, דודאי פסולה הטמאת. דהתם דנולוהו לקמן הוא

דהוי הזבח כשר, אף על גב דהשגש כוסות נשפכין לאמה, דהא אימכשר נארצע מתנות. אכל הכא דאנז האחד, כיון דלילו הוה קמן הוי דחוי לישפך לאמה — השתא כי אנז הוי לכו תרמי לריעותא, כחטאת שעברה שנתה ואנזה — והזבח גופיה פסול. שיריים — שכינן נשפכים ליסוד. אכל הכא דאנזה — מהניא ליה אבודה למיחוי דיתוי. ללא אדעתא דידיה זריק, והוה ליה דחוי ואנזה, ופסול הזבח. או דלמא לא שנא — מינעי.

משנה ואחר כך נמצאת הראשונה תמות — ואפילו נמלאת תמימה, הואיל וכבר כיפרו הנעלים. דכי נענין תרמי לריעותא — היכא דנמלאת ואחר כך כיפרו הנעלים. ילכו לים המלח — כל היכא דאי הוה חטאת הוה מתה, מעות נמי אזיל לים המלח. מאלו ומאלו — יערבו יחד, דכיון דמתרוייהו מייתי — לא הוו חטאת שכיפרו נעלים נלמרת. אכל אי הוה מייתו מהד מינייהו — מידחו אחרני, דהוו לכו דמי חטאת שכיפרו נעלים נלמרת. אכל כי מייתי מאלו ומאלו — ליכא חטאת שכיפרו נעלים, והוי כשאר מותר חטאת, דלזיל לנדבה. תימכר ויביא מאלו ומאלו כו' — אכל אס היטה תמימה — מיקרב היא, והמעות ילכו לים המלח, הואיל וכיפרו הנעלים נלמרת. וכל הני אלינזא דרבי. ואין המעות הולכות לים המלח — ואפילו נתכפר נחת מן הצורין לאחר שנמלא האנז, הואיל וקודם כפרה נמלא. אם קרבה שניה עד שלא נשחטה — הראשונה ציפת לוקח ללכילת חולין — תמות, אף על פי שהיא חולין, דחטאת שכיפרו הנעלים היא.

גמרא אבודה בשעת הפרשה — כגון הני מעות דנמלאו קודם כפרה ואזלו לים המלח, אי לא מני מייתי מאלו ומאלו. טעמא מאלו ומאלו — דליכא למימר דנתכפרו נעלים נלמרת. הא הביא — חטאת מלאת מן הצטורי, דהשני ילך לים המלח, ואף על גב דנמלא קודם כפרה, ולא היה אנז אלא נשעת הפרשה. הניחא לרב הונא — דלמר לקמן.

גמרא אבודה בשעת הפרשה — כגון הני מעות דנמלאו קודם כפרה ואזלו לים המלח, אי לא מני מייתי מאלו ומאלו. טעמא מאלו ומאלו — דליכא למימר דנתכפרו נעלים נלמרת. הא הביא — חטאת מלאת מן הצטורי, דהשני ילך לים המלח, ואף על גב דנמלא קודם כפרה, ולא היה אנז אלא נשעת הפרשה. הניחא לרב הונא — דלמר לקמן.

אומר: אם קרבה שְׁנִיָּה עַד שְׁלֹא נִשְׁחָטָה — תמות, שְׁפָכְר כִּיפְרוּ הַבְּעָלִים.

ו גמרא טעמא — דהקריב אַחֲרַת תַּחְתִּיָּה, הָא לֹא הֶקְרִיב אַחֲרַת תַּחְתִּיָּה — רוּעָה, מְנִי?

רבנן היא, דְאָמְרִי: אַבּוּדָה בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה — רוּעָה. אִימָא סִיפָא: **הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת**

לְחַטָּאת, וְאָבְדוּ וְהַפְּרִישׁ אַחֲרֵים תַּחְתִּיָּהֶם — יָבִיא מְאָלוֹ וּמְאָלוֹ, וְהִשְׁאָר יִפְלוֹ לַנְּדָבָה. טַעְמָא

— מְאָלוֹ וּמְאָלוֹ, הָא הִבִּיא מְאָחַד מֵהֶן — הַשְּׁנִי יוֹלִיכוֹ לִים הַמֶּלַח, אֶתְאֵן לְרַבִּי, דְאָמַר: **הַאֲבּוּדָה**

בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה — מִתְּהוּ. **רִישָׁא רַבְּנָן וְסִיפָא רַבִּי?!** הַנִּיחָא לְרַב הוּנָא, דְאָמַר רַב הוּנָא:

לשניה עד שנמצאת הראשונה, ונפל בהן מום, מאחר והרי שתיהן בעלת מום — ימכרו שתיהן, ויביא מאלו ומאלו (מכספי מכירת זו ומכספי מכירת זו) חטאת, והשאר יפלו לנדבה. המפריש בהמה לחטאת, ואבדה, ועמד והפריש בהמה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת. ו' אלעזר בר' שמעון אומר: אם קרבה השניה עד שלא (בטרם) נשחטה הראשונה לאכילת חולין — תמות, אף שכבר נמכרה ויצאה בכך לחולין, והריהי עתה ברשות הקונה אותה. וטעם הדבר: שכבר כיפרו (התכפרו) הבעלים באחרת, ואף שיצאה לחולין — אין היא כשאר חולין, אלא הריהי חטאת שהתכפרו בעליה באחרת, ודינה שתמות.

ו גמרא שנינו בתחילת משנתנו בדינה של החטאת שאבדה ועמד בעליה והקריב אחרת לחטאתו הראשונה, ואחר כך נמצאה החטאת הראשונה, והוא שתיקה תחתיה, הא [הר"ן נלמד מכאן שאם רק הפריש אחרת ואולם עדיין לא הקריב את האחרת תחתיה — דינה שהיא רועה. ומעתה יש לברר: מני [כשיטת מו היא]? — כשיטת רבנן [חכמים] היא, דאמרי [שאומרים] כי החטאת האבודה בשעת הפרשה — אינה מתה, אלא רועה. ואולם אימא [אומר] עתה את סיפא [סוף המשנה] בדין המפריש מעות לחטאת, ואבדו, והפריש אחרים תחתיהם — יביא חטאת מאלו ומאלו, והשאר יפלו לנדבה. ונדיק בדברים אלה: טעמא [הטעם] דווקא] — משום שרק הפריש מעות אחרות ואולם עדיין לא נתכפר באף אחד מהם עד יבין מעות מאלו ומאלו, הא [הר"ן] שאם כבר הביא קרבנו מאחד מהן — דינו של השני שיוליכו לים המלח, והרי אתאן [באנו] לשיטת רבי שאמר שאף האבודה בשעת הפרשה בלבד — מתה. ומעתה יש לתמוה: רישא רבנן, וסיפא [תחילת המשנה כשיטת חכמים. וסוף המשנה] כשיטת רבי?! הניחא [הן נח] לשיטת רב הונא, שכן אמר רב הונא, אמר רב:

עיונים

כוס עושה חבירו דחוי או שיריים יסוד מחלוקת חכמים זו הנמצאת במסכת יומא (נז,ג). עניינו בדם החטאת שהתקבל בארבעה כוסות. וזרק הבהן על המזבח מהדם שבכוס אחת. ומעתה נידון דינם של הדמים שבכוסות האחרים: שיש האומרים שזריקת דם כוס זה "דוחה" את הדמים שבכוסות האחרים, שייחשבו כדמים פסולים, ונשפכים לאמת המים העוברת במקדש, ככל הדמים הפסולים (כוס עושה חבירו דחוי), ואילו שירי הדם שבכוס שממנו נורק הדם ניתנים אל יסוד המזבח. יש האומרים כי אין הדמים שבכוסות האחרים נדחים על ידי עשייה זו שנעשתה בכוס האחד ממנו נורק הדם, ואף הם נחשבים כשירי הדם, וניתנים בשל כך אל יסוד המזבח (כוס עושה חבירו שיריים).‏

כו תיבעו לך אליבא דמאן דאמר כוס עושה... לפירוש רש"י ספיקן של רב פפא הוא לענין פסול הזבח עצמו: האם הכוס שאבד פוסל אף את זבח החטאת. שהרי מפני שאבד הדם הריהו דחוי, והרי כאן אבידה וריעותא נוספת. דחוי, וחל עליה דין "התכפרו בעלים" ונפסל הדם. וכיון שאי אפשר שקרבן אחד מקצתו חטאת כשרה ומקצתו מחטאות המתות, לכן כולו פסול. או שמא לא נדחה אותו דם, והרי כאן אבידה ללא ריעותא נוספת, ומשום כך לא נפסל, ואף אינו פוסל את החטאת. ולשיטת האומר שכוס עושה חבירו דחוי, ודאי החטאת פסולה.

ואולם מרביתו גרשום משמע שדאי החטאת עצמה אינה נפסלת בכך שאבד הכוס, והספק אינו אלא לעניינו של הדם שאבד: האם האבידה עושה את הכוס דחוי, ואם נמצא אחר כך דינו שישפך לאמה, או שאין הוא נדחה בכך.

אחת מהן תיקרב חטאת והשניה תמות מלשון זו "אחת מהן... והשניה" עולה לכאורה כי לפי רבי אין זה משנה באיזו מהן יבחר. אכן במקורות אחרים מעירים, שאף לשיטתו יש לכתחילה להקריב את השניה (שהרי כבר דחה את הראשונה מפניה). אבל יש אומרים שאם לא הייתה הרחיה פוסלת, ראוי לו לקחת את הראשונה, לפי שהקדישה קדם. ובמקורות אחרים מובא גם שקיל אחר: שיקח את הדפה

ואליבא דמאן דאמר [ולשיטת מו שאומר] כי **כוס** שנדחה (כגון כוס זה שאבד) **עושה** בכך אף את חבירו (הכוס האחר, שביד הכהן) **דחוי** (מדין הקדשים) — **לא תיבעי** [תישאַל] לך שאלה זו, שכן במקרה שכזה החטאת פסולה. ואולם **כי תיבעי** [כאשר תישאל] לך השאלה, הרי זה **אליבא דמאן דאמר** [לשיטת מו שאומר] כי אין הכוס האחד דוחה את הכוס האחר מן הקדשים,

אלא **כוס זה עושה את חבירו שיריים** (כדין שיריי הדם — הנשכים אל יסוד המזבח), וכך תישאל השאלה: האם הני מילי [דברים אלה] שאין הכוס דוחה את חבירו אמורים דווקא **היכא דאיתנהו** לתרוייהו, **דכל היכא דבעי זריק** [היכן, במקרה, ששניהם נמצאים, שכל היכן, שאיזה כוס שרוצה הריהו זורק], **אבל הכא** [כאן] שאבד כוס אחד — **הא ליכא** [הרי אין] עוד שני כוסות לפנינו, ונדחה הכוס השני. או דלמא [שמא]: **לא שנא** [אינו שונה]? ומסכמים: תיקן [תעמוד] הבעיה במקומה, ללא פתרון.

ה משנה ועוד בדין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת. המפריש בהמה לחטאת שהוא חייב בה, ואבדה, והפריש אחרת תחתיה, והקריבה, ואחר כך נמצאת החטאת הראשונה — הרי זו חטאת שהתכפרו בעליה באחרת, ודינה שתמות. המפריש מעות כדי לקנות בהמה לחטאתו, ואבדו המעות, ועמד והפריש בהמה לחטאת תחתיהם, והקריבה, ואחר כך נמצאו המעות — הרי הן אסורות בהגאה, שהרי הן במקום החטאת שהייתה אמורה להיקנות בהן, שדינה שתמות, ויולכים לים המלח ויורקם שם שיילכו בו לאיבוד. המפריש מעות לצורך קניית חטאת, ואבדו המעות, ועמד והפריש מעות אחרות תחתיהן, ולא הספיק ליקח (לקנות) בהמה לחטאת מהן עד שנמצאת המעות הראשונות — יערב את המעות הראשונות והשניות ויביא מאלו ומאלו חטאת, והשאר, והשאר, העורף, יפלו לקיפה שבמקדש, שממנה מביאים עולות נדבה של ציבור. המפריש מעות לחטאתו, ואבדו, והפריש חטאת תחתיהן, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאו המעות, והרי נעשתה בינתיים החטאת בעל מום — תמכר החטאת, ויביא הבעלים מאלו (המעות הראשונות שהפריש) ומאלו (המעות שהתקבלו ממכירת החטאת בעלת המום), לאחר שיערבן אלו באלו, חטאת, והשאר יפלו לנדבה. המפריש בהמה לחטאת ואבדה, ועמד והפריש מעות תחתיה כדי לקנות בהן בהמה לחטאת, ואולם לא הספיק ליקח (לקנות) מהן חטאת עד שנמצא חטאתו, והרי היא נעשתה בינתיים בעלת מום — תימכר, ויערב את המעות שיתקבלו ממכירתה ואת המעות הראשונות, ויביא מאלו ומאלו חטאת, והשאר יפלו לנדבה. המפריש בהמה לחטאתו ואבדה, והפריש בהמה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה

ימכרו שתיהן, ויביא מאלו ומאלו (מכספי מכירת זו ומכספי מכירת זו) חטאת, והשאר יפלו לנדבה. המפריש בהמה לחטאת, ואבדה, ועמד והפריש בהמה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת. ו' אלעזר בר' שמעון אומר: אם קרבה השניה עד שלא (בטרם) נשחטה הראשונה לאכילת חולין — תמות, אף שכבר נמכרה ויצאה בכך לחולין, והריהי עתה ברשות הקונה אותה. וטעם הדבר: שכבר כיפרו (התכפרו) הבעלים באחרת, ואף שיצאה לחולין — אין היא כשאר חולין, אלא הריהי חטאת שהתכפרו בעליה באחרת, ודינה שתמות.

ו גמרא שנינו בתחילת משנתנו בדינה של החטאת שאבדה ועמד בעליה והקריב אחרת לחטאתו הראשונה, ואחר כך נמצאה החטאת הראשונה, והוא שתיקה תחתיה, הא [הר"ן נלמד מכאן שאם רק הפריש אחרת ואולם עדיין לא הקריב את האחרת תחתיה — דינה שהיא רועה. ומעתה יש לברר: מני [כשיטת מו היא]? — כשיטת רבנן [חכמים] היא, דאמרי [שאומרים] כי החטאת האבודה בשעת הפרשה — אינה מתה, אלא רועה. ואולם אימא [אומר] עתה את סיפא [סוף המשנה] בדין המפריש מעות לחטאת, ואבדו, והפריש אחרים תחתיהם — יביא חטאת מאלו ומאלו, והשאר יפלו לנדבה. ונדיק בדברים אלה: טעמא [הטעם] דווקא] — משום שרק הפריש מעות אחרות ואולם עדיין לא נתכפר באף אחד מהם עד יבין מעות מאלו ומאלו, הא [הר"ן] שאם כבר הביא קרבנו מאחד מהן — דינו של השני שיוליכו לים המלח, והרי אתאן [באנו] לשיטת רבי שאמר שאף האבודה בשעת הפרשה בלבד — מתה. ומעתה יש לתמוה: רישא רבנן, וסיפא [תחילת המשנה כשיטת חכמים. וסוף המשנה] כשיטת רבי?! הניחא [הן נח] לשיטת רב הונא, שכן אמר רב הונא, אמר רב:

לשניה עד שנמצאת הראשונה, ונפל בהן מום, מאחר והרי שתיהן בעלת מום — ימכרו שתיהן, ויביא מאלו ומאלו (מכספי מכירת זו ומכספי מכירת זו) חטאת, והשאר יפלו לנדבה. המפריש בהמה לחטאת, ואבדה, ועמד והפריש בהמה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת. ו' אלעזר בר' שמעון אומר: אם קרבה השניה עד שלא (בטרם) נשחטה הראשונה לאכילת חולין — תמות, אף שכבר נמכרה ויצאה בכך לחולין, והריהי עתה ברשות הקונה אותה. וטעם הדבר: שכבר כיפרו (התכפרו) הבעלים באחרת, ואף שיצאה לחולין — אין היא כשאר חולין, אלא הריהי חטאת שהתכפרו בעליה באחרת, ודינה שתמות.

ו גמרא שנינו בתחילת משנתנו בדינה של החטאת שאבדה ועמד בעליה והקריב אחרת לחטאתו הראשונה, ואחר כך נמצאה החטאת הראשונה, והוא שתיקה תחתיה, הא [הר"ן נלמד מכאן שאם רק הפריש אחרת ואולם עדיין לא הקריב את האחרת תחתיה — דינה שהיא רועה. ומעתה יש לברר: מני [כשיטת מו היא]? — כשיטת רבנן [חכמים] היא, דאמרי [שאומרים] כי החטאת האבודה בשעת הפרשה — אינה מתה, אלא רועה. ואולם אימא [אומר] עתה את סיפא [סוף המשנה] בדין המפריש מעות לחטאת, ואבדו, והפריש אחרים תחתיהם — יביא חטאת מאלו ומאלו, והשאר יפלו לנדבה. ונדיק בדברים אלה: טעמא [הטעם] דווקא] — משום שרק הפריש מעות אחרות ואולם עדיין לא נתכפר באף אחד מהם עד יבין מעות מאלו ומאלו, הא [הר"ן] שאם כבר הביא קרבנו מאחד מהן — דינו של השני שיוליכו לים המלח, והרי אתאן [באנו] לשיטת רבי שאמר שאף האבודה בשעת הפרשה בלבד — מתה. ומעתה יש לתמוה: רישא רבנן, וסיפא [תחילת המשנה כשיטת חכמים. וסוף המשנה] כשיטת רבי?! הניחא [הן נח] לשיטת רב הונא, שכן אמר רב הונא, אמר רב:

לשניה עד שנמצאת הראשונה, ונפל בהן מום, מאחר והרי שתיהן בעלת מום — ימכרו שתיהן, ויביא מאלו ומאלו (מכספי מכירת זו ומכספי מכירת זו) חטאת, והשאר יפלו לנדבה. המפריש בהמה לחטאת, ואבדה, ועמד והפריש בהמה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן שנמצאת רק מאחר (לאחר) שכיפרו (שהתכפרו) הבעלים באחרת. ואין המעות הולכים לים המלח אלא רק כשנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים. המפריש בהמה לחטאת, ונפל בה מום, והרי היא עתה בעלת מום הפסולה להקריבה — מוכרה, ויביא ברמיה אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והיו שתיהן תמימות (שאין בהן מום), וכשרות שתיהן להקריבה — אחת מהן תיקרב חטאת, והשניה תמות, אלו דברי רבי. וחכמים חולקים ואומרים: אין חטאת שהתכפרו בעליה באחרת מתה אלא באופן